List 12. **NOVICE** Tečaj LVII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. marcija 1899.

Politiški oddelek.

Zopet ljubljanska realka.

V zadnjem času smo imeli opetovano priliko, govoriti o ljubljanski realki, katera je sploh postala nekaka rana na našem narodnem telesu Na srečo je upati, da se končno izvrši tista prepotrebna operacija, na katero že dolgo silimo, tako da zavladajo na ljubljanski realki zopet normalne razmere.

Ta operacija se je začela s sodno preiskavo. S tem so na realki vladajoče razmere zadosti označene. Te razmere morajo biti uprav nečuvene, ako se je čutilo deželno sodišče ljubljansko primorano, da je začelo kazensko preiskavo in da je v stanovanjih nekaterih nemških realcev izvršilo sodnijsko hišno preiskavo.

Poroča se, da je dobilo sodišče dokazil, da so imeli realci nemške narodnosti mej seboj tajna društva. Ta društva pa niso bila morda nedolžne dijaške združitve za obligatne literarne vaje in skupno popivanje, kakoršne obstoje skoro po vseh srednjih šolah in katere pač niso nevarne, nego to so bila povsem pravilno urejena društva, s posebnimi pravili, ki so imela svoje posebne lokale, svoj pravilni odbor in popolnoma očitno politično tendenco, torej tajne združitve, ki so po naših zakonih strogo prepovedane.

Bilo je že davno znano, da imajo nemški realci taka društva, v katerih se kar naravnost goji pangermanska politika, v katerih se nedoletni dijaki ne vadijo samo v popivanju in v sabljanju, ampak, kjer se navdušujejo za veleizdajske ideje Schönererjeve in Wolfove, kjer časte Bismarcka in se razvnemajo za „Alldeutschland“. Slovenski listi so na to večkrat opozarjali merodajne kroge, in vršile so se tudi nekatere preiskave, ako je ta beseda za tista izpraševanja sploh primerna, a te preiskave niso nikdar nič določenega na dan spravile, in ostalo je vse pri starem.

Šele ko se je proti razmeram na ljubljanski realki oglasil občinski svet našega stolnega mesta, se je začela stvar intenzivnejše in resnejše preiskovati, in dognalo se je toliko, da je deželno sodišče vzelo celo stvar v svoje roke. Govori se celo, da niso kompromitirani samo razni nemški in ponemčeni dijaki, nego da so kompromitirani tudi nekateri nemškonacijonalni profesorji.

Preiskava, katero je začelo deželno sodišče, dožene pač, ali so in v koliko so nemški realci grešili proti veljavnim kazenskim zakonom, toliko pa je že sedaj dognano, da so bile v občinskem svetu in v slovenskih listih izrečene hude obdolžitve popolnoma utemeljene, in da vladajo na ljubljanski realki razmere, katere se morajo imenovati javen škandal.

Teh razmer pa niso toliko krivi nemški dijaki, nego tisti privandrani nemškonacijonalni profesorji, kateri so nemški mladini vcepili v srca pangermanske ideje in kateri so v našo deželo zanesli Schönererjanstvo, kar menda gotovim visokim gospodom tako zelo ugaja, da protežirajo z vso silo te profesorje. Ti tujci so zanesli na realko duha, kateri se mora obsojevati ne le z našega slovenskega, nego tudi z občeavstrijskega stališča.

Ni nam znano, kako obsežen materijal ima deželno sodišče v rokah. in kot resnični prijatelji mladine tudi iskreno želimo, da bi nobeden dijakov ne bil toli nesrečen, da bi prišel na zatožno klop. Saj bi bili njegovi roditelji hujše tepeni, nego on sam, ki je vender samo žrtev druzih. Naše politično nasprotstvo proti Nemcem ne sega tako daleč, da bi hoteli videti nemško mladino trpeti v ječah, pač pa zahtevamo, da se na realki zgode vse tiste premembe, katere so potrebne, da zavladajo na zavodu zopet razmere, kakoršne morajo vladati na avstrijskem učnem zavodu v slovenski deželi.

Sodna preiskava podala bode potrebno gradivo učni upravi, da spozna razmere na realki, dolžnost slovenskih poslancev pa je, da te razmere brez vsake najmanjše obzirnosti razkrijejo in vlado s tem prisilijo, da naredi v ljubljanski realki red.

Politični pregled.

Deželni zbori. — Pred velikonočno zasedanje deželnih zborov poteklo, je v kolikor se da doslej presoditi, še dosti mirno. Dalmatinski deželni zbor je svoje delovanje že končal. Najvažnejši sklep je, naj se pri vsih državnih uradih v Dalmaciji uvede hrvaški notranji uradni jezik. Vlada je zasedanju zategadelj naredila hitro konec, ker se je kazalo, da „ridejo na razpravo državno-pravna vprašanja. V Štajerskem in Koroškem deželnem zboru so Nemc izačeli akcijo v to da, naj bi deželni zbori protestovali proti porabi § 14 s posebnim ozirom na nagodbo. Po veliki noči razvije se gotovo živahnejše gibanje v deželnih zastopih posebno v češkem. Zadnja serija deželnih zborov se snide takoj po veliki noči. To so deželni zbori Tirolski, Goriški, Tržaški in Isterski, kateri vsi delajo vladi že sedaj sila preglavice.

Budget vojne oprave za leto 1900, — kateri se predloži delegacijama še tekom letošnjega leta, je zopet tako zasolen, da so ga lahko veseli davkoplačevalci. Potrebščina za armado znaša za celih 23,000.000 več kakor za letošnje leto. Vojna uprava hoče s tem zneskom zboljšati častniške plače, katere so posebno v nižjih razredih izboljšanja resnično potrebne. Povrh hoče vojna uprava pomnožiti stalno vojsko za 2500 mož. Tudi za mornarico se zahtevajo velike svote in to v obliki izrednih in naknadnih kreditov, to pa menda zategadelj, ker so se Madjari lansko leto jako odločno izrekli proti vsaki pomnožitvi naše mornarice, kakor se vidi si zna vojna uprava vedno pomagati.

Nemške stranke med seboj. — Odkar je vlada koncipirala načrt jezikovnega zakona, katerega namerava za Češko uveljaviti z znanim § 14, začela se je med nemškimi strankami nekako klanje. Nemški liberalci bi prav radi sprejeli vladni načrt, a se boje nacijonalcev in še bolj radikalcev. Jedini Lippert, bivši namestnik deželnega maršala češkega in sedaj iz političnega življenja pregnani štacunar, je tako možat in odkritosrčen, da se je očitno izrekel za vladni načrt. Drugi ga pa odklanjajo vsi, in ker je sestavljen točno po nemških postulatih, so nemško liberalni veleposestniki na Češkem si iz zadrege pomagali s tem, da so izjavili, da tega načrta le od sedanjega ministerstva ne marajo. In tako se vtegne zgoditi, da pojde tudi najnovejši načrt za rešitev jezikovnega vprašanja na Češkem v arhiv in se tamkaj pozabi.

Ogerska. — Poslanska zbornica funkcijonira tako, da si nova vlada bolje ne more želeti. Kar vlada zahteva, to ji parlament brez obotavljanja dovoli. Debate, ki se pri raznih predlogah razvijajo, so navadno samo lokalnega pomena, jedino pri razpravi o budgetnem provizoriju se je Štefan Tisza odločno zavzel za to, da naj ostanejo Madjari v boju med Slovani in Nemci v cislijtvanski popolnoma nevtralni, to je velevažna izjava, le žal, ker neče vtihniti govorica, da je sedanji ogerski ministerski predsednik nasprotnega mnenja, in da za kulisami prav pridno intrigira proti Thunu in slovanski večini v državnem zboru.

Italija je začela veliko akcijo, da si pridobi neko pristanišče na Kitajskem. Italija je hoče vzeti v zakup, toda Kitajci so z zakupovanjem doživeli toliko neprijetnih presenečenj, da o italijanski zahtevi neče ničesar slišati. Italija je vsled tega prišla v konflikt s Kitajsko, kateri je toliko nevarnejši, ker bi se v tej priliki zamoglo razviti celo kitajsko vprašanje, kar pač pomeni svetovno vojsko.

Španska. — Konečno je definitivno sklenjen mir mej Španско in med Ameriko. Ker pogodbe ni hotela podpisati nobena vlada jo je podpisala kraljica regentinja. Kdor misli, da se je s tem začela doba mirnega razvoja Španske, živi v veliki zmoti, zdaj se je še le začelo rogoviljenje, in če bi verjeli poročilom različnih listov, bi morali biti vsak dan pripravljeni, da nastane karlistični punt.

Obrtnija.

Ohranitev rokodelstva.

(Dopis iz Nemčije.)

Drug nič manj nevaren nasprotnik rokodelstva je premenjena potrebščina občinstva. Potrebščine kupujočega občinstva so v čedalje večji meri take, da jih rokodelstvo v stari svoji obliki sploh ne more zadostovati, ali pa samo neprimerno visokimi stroški.

Teh momentov upliv kaže najboljše vedno bolj pojemajoče število samostojnih obrtnikov, katero pojemanje znaša v dobi 13 let (od ljudskega štetiljenja l. 1882. do naslednjega ljudskega štetiljenja) absolutno $7^1/_2$%, v primeri z naraščajočim številom prebivalstva, pa se je v tej isti dobi število samostojnih obrtnikov znižalo kar za celih 20 odstotkov. L. 1882. je bilo vseh samostojnih obrtnikov 1,551.000, v letu 1895. pa je znašalo 1,434.000.

Iz tega štetiljenja izhaja pa še druga, javnosti vse premalo znana okolnost, da namreč v Nemčiji rokodelstvo nima več glavnega svojega sedeža v mestih, nego na kmetih, kjer se mu je manj bati konkurence velike industrije in velikih skladišč, ter je tako vse bolj postalo podeželni način pridobivanja in produciranja. Po štetiljenju iz l. 1895. je več nego polovica vseh rokodelcev (52%) nastanjena na kmetih, in to procentno razmerje se utegne v prihodnjosti še bolj premeniti v tem istem smislu. Najbrž bo v prihodnjem stoletju domena rokodelstva dežela zunaj mest, in se je Nemčija ozirala pri reformaciji rokodelskih razmer.

Propadanje rokodelstva v mestih in jednako v vseh strokah. Nekako elementarno je to propadanje v tekstilni in v kovinski stroki. Propad tekstilne industrije v obliki rokodelskega proizvajanja (skalstvo, barvarstvo, vrvarstvo itd.) je tako hitro, da se je število samostojnih rokodelcev v 13 letih (1882—1895) skrčilo za več nego polovico, nasprotno pa so obrtovanja kakor pekovska, mesarska, krovska, dimnikarska itd. še prav močno napredovala.

II.

Pri pomožni akciji v korist rokodelstva je vedno in na vsak način uvaževati jeden moment, ta pomožna akcija se mora popolnoma in brezpogojno podrediti sedanjemu stanju razvoja našega gospodarskega življenja, in se mora prilagoditi smeti tega razvoja. Zelo je čudno, kako sila težko pride javno mnenje do spoznanja nepobitne resnice, da se gospodarsko življenje razvija po nepremagljivih zakonih, katere človeška volja ne zamore prav čisto nič predrugačiti. V raznovrstnih nasvetih in reformacijskih akcijah je — največkrat nevede in nehote — izraženo mnenje, kakor da zamore človek celokupni socijalni ustroj po svoji volji in poljubnosti preurediti in predrugačiti, da zamore vse to z dobro voljo tudi izvršiti, kar se mu zdi potrebno in umestno. Na drugi strani pa pride le po premaganju največjih težav do veljave

spoznanja, da je predpogoj vsaki reformi temeljito proučenje razvoja dotične gospodarske stroke in njega smeri, in da mora biti vsaka reforma zasnovana na natančnem spoznanju te razvojne smeri. Podvreči se kolikor mogoče brezpogojno razvojnim zakonom, je predpogoj vsacega večjega uspeha. To nikakor ne znači radikalnega postopanja. Prav nasprotno, kajti predrugačenje kulturnega in gospodarskega življenja se izvršuje povsod le sila počasno in v etapah in ne prenaša poskusov, kateri se preveč oddaljujejo od obstoječih razmer. Veliki koraki so samo tedaj na mestu, kadar je mnogo malih korakov v primernem času priredilo zanje polje.

V naši dobi je gospodarske uredbe značaj: obrtovanje v velikem slogu. Temu načinu produkcije se morajo več ali manj podrejati vsi drugi načini, ker produkcija v velikem slogu se zamore ponašati z najboljšimi uspehi in je v nekaterih važnih gospodarskih strokah jedino možni način proizvajanja. Ako naj rokodelstvo vspeva, se mora podvreči zakonu naše dobe, po katerem zakonu je produkcija v velikem slogu postala gospodovalni način proizvajanja. In ker tega posamezni rokodelec z malimi izjemami nikakor ne more, mu preostane samo jedna pot, to je združevanje.

Združenje rokodelcev mora zadobiti značaj produkcije na debelo. To je možno samo potom zadruge. Veliki problem rokodelskega vprašanja je, dobiti tako zadrugo, katera pušča posameznemu rokodelcu njegovo samostojnost in ga zajedno dela sposobnega, pridobiti dosti kapitala, da vstvari na višini tehniške in trgovinske popolnosti stoječe podjetje. Naj to svojo trditev pojasnimo z vzgledom. Celo v velikih mestih se dogaja večkrat, da tekmujejo rokodelci z veleindustrijalci za prevzetje večjih del. V takih slučajih se pokaže, da rokodelec za veleindustrijalcem sicer ne zaostaja v tehničnem oziru, pač pa v trgovinskem oziru. Navadno ni zmožen pregledati vse momente, katere je pri proračunanju vpoštevati; rokodelec ne zna izračunati, koliko bode imel stroškov in koliko sme zahtevati dobička, kar reprezentuje skupaj proračun, izkratka rokodelec ne zna trgovinske kalkulacije, on vedno vsako delo le povprek taksira. Zgodi se večkrat, da je rokodelec prevzel kako delo za nižjo ceno nego veleindustrijalec, ki vender ceno dela, ali največkrat rokodelec ne pride niti do svojih troškov in ima vsled tega občutno izgubo. Tudi pri večjih delih, ki se v naprej zagotove rokodelcem, in pri katerih rokodelcu ni treba konkurirati z veleindustrijalcem, navadno ne napravi rokodelec pravilnega proračuna, in vsled tega se je vkoreninilo mnenje, da rokodelec ne zna kalkulirati. Kalkulacija je pravo označilo podjetništva. Že s tem, da se rokodelec nauči kalkulirati, dobi širji pregled, se razvija njegova kupčijska bistroglednost, in si ugladi pot, da vstopi mej podjetnike. Podjetništvo je v bistvu združenje tehničnega znamnja s trgovinsko prevdarnostjo. Te poslednje dandanašnji rokodelec nima. Ako hoče živeti, mora pa zaslužiti. Rešitev rokodelskega stanu je zatorej mogoča samo potom zadruge, za katero pa je mladi naraščaj v tehniškem in v trgovskem oziru šele vzgojiti.

Za povzdigo eksporta.

Uprav a tempo je naš minister za trgovino, ekscelenca baron Dipauli, sezval raznih strokovnjakov na posvetovanje o vprašanje, kateremu vse druge države posvečajo vso pozornost svojo in ki se je le v nas popolnoma zanemarjalo do sedaj. To vprašanje je: izvažanje naših izdelkov v tuje dalnje kraje.

Uprav a tempo — smo rekli. Nikoli še niso evropske države tako tekmovale v pridobivanju tržišč v drugih daljnih krajih, nego se to godi sedaj par let sem. Vsaka si hoče zagotovi i čim veči delež na veliki svetovni trgovini. V ta namen si popolnjujejo svoja zastopništva na raznih točkah, važnih za trgovino, ustvarjajo naselbine, pošiljajo svoje vojne ladije, gledajo, da si pridobivajo ozemlja ali „v najem“, vse to, da si le množe zvezo med svojimi izdelovalci in odjemalci v dotičnih krajih, da povzdigajo svojo industrijo in odpirajo nova pota nje glavni zaveznici; veliki trgovini. Najlepši izgled temu tekmovanju imamo sedaj v Kitaju. Le v nas je vladalo do sedaj neodpustno in trebalo je, da je došel strogo konservativen mož, baron Dipauli, ki je pokazal nekaj zmisla zato življensko vprašanje in hoče podati potrebno vspodbujo in vzdramiti interesovane kroge iz nesrečne letargije. Baron Dipauli je torej začel drezati, da bi tudi pri nas enkrat prišlo do primerne organizacije našega eksporta. S podporo odstrani države hoče pošiljati v daljne kraje trgovskih strokovnjakov, in vstvarili sinankatov, ki naj bi bili posredovalci za našo veliko trgovino. Izposlovati hoče tudi podpore od finančnih zavodov za financiranje tega podjetja.

Vemo, da je to šele začetek od začetka in da je daleč, daleč do sadu.

Kmetijstvo.

Kako zasajati sadno drevje.

Za povzdigo sadjarstva pričelo se je v poslednjih letih res živahno gibanje po vsem Kranjskem. Reči se sme, da toliko sadnega drevja, kolikor se ga danes posadi v jednem samem letu, ni se ga posadilo prej niti v desetih letih skupaj, to je veselo dejstvo, in iz tega gre sklepati z gotovostjo, da se bode naše sadjarstvo povzdignilo v kratkem do gospodarsko jako pomenljivega razvoja. Nekaj je pa vender, kar pri obilni zasaditvi sadnega drevja ni hvalevredno in kar bode zaželjeni uspeh zelo zmanjšalo. To je napačno zasajanje sadnega drevja. Ako namreč strokovnjak opazuje, kako da se sadno drevje pri nas zasaja, se mora nehote izjaviti, iz tega dela ne bo nič uspeha.

Napake, katere se delajo pri zasajanju sadnega drevja in katere je odpraviti, so naslednje:

*

Prva napaka: Sadno drevje se zasaja dostikrat na preslab, prepust, nerodovit, kamnit svet, kateri je čestokrat tudi burji preveč razpostavljen. Nemci imajo sicer pregovor, kateri veli: Kjer imaš kak prazen prostor, tje zasadi sadno drevo, ono ti bode trud obilno poplačalo. Ta pregovor že zdavno ni več resničen, vsaj v naših krajih ne, kajti resnica je, da na pustem, nerodovitnem, kamnitem, še celo burji razpoloženem svetu sadno drevje noče rasti, še manj pa roditi in naj se ga tudi pravilno zasaja. Na takem svetu uspeva sadno drevo le tedaj, ako se ga čez in čez 60 do 100 *cm* globoko prekoplje, prerigola, in ako se med drevjem potem svet vedno obdeluje ter gnoji. Tako sadno drevje zasajati se pa v naiveč slučajih ne izplača, ker to preveč velja. Zato imamo tu samo zasajanje v jame v mislih, zato pa se mora izvoliti dober, rodoviten, zaviten svet, sicer je ves trud brez uspeha.

Druga velika napaka pri zasajanji sadnega drevja v posamezne jame je naprava premajhnih jam. Kolikokrat ima stvari vešči človek priliko videti, da se napravlja za drevje le tako velike jame, da se le s silo koreninje vanje stlači. Tako delo ni več vredno, je otročje, že v naprej je gotovo, da bo brez uspeha. Jama naj bode za vsako visoko debelnato drevo vsaj meter široka in sicer na vse štiri strani ter do 60 *cm* globoka. Pri izkopavanju jame dati se mora trato ali rušo posebej na kupček, plast izpod trate na druzega in najspodnejšo na tretjega.

Tretja napaka je ta, da se jame navadno preblizu druga drugi napravljajo. To vsled tega, ker se nima pred očmi, kakšno da bode drevo, to je, kako obsežno da bode v vejah čez 20 ali 30 let, ampak pred očmi se ima samo obsežnost drevesa, kakoršno kaže takrat, ko se ga zasaja. Nasledek temu je pregosta saditev, katero se mora pozneje zredčiti, ko bi moralo drevje ravno najboljše roditi. Manj kakor 8 metrov narazen naj hrušk in jabolk nihče ne zasaja, orehov pa ne gostejše od 10 metrov.

Četrta napaka je ta, da se drevje pri presajanju pravilno ne obreže. Obrezati se ga mora na koreninah tako, da se vse pri izkopavanju poškodovane korenine nekoliko okrajša. To pa tako, da so rane v zemljo obrujene, ne pa proti nebu. Na mladikah je pa drevje tako obrezati, da se ga za polovico skrajša in to zunanji, ne pa notranji pop.

Peta napaka je ta, da se drevje navadno preplitvo, semtertje pa tudi pregloboko zasaja. Pravilo v tem oziru je to-le: Ne zasajaj drevesa nikdar plitvejše pa tudi ne globokejše, nego je prej raslo.

Šesta napaka je ta, da se ne pazi, da bi prišle korenine v ravno tisto lego, v kateri so prej rasle, in da se jih torej z zemljo ter rokami ne poklada, ampak kar z motiko zasuje, tako da se korenine morajo povesiti, kar je jako napačno.

Sedma napaka je ta, da se trato ali rušo na korenine poklada, namesto da bi se jo prvo v jamo zmetalo ter dobro potlačilo, potem na to zemljo izpod trate in konečno ono iz najnižje plasti prav na vrh jame položilo.

Osma napaka je ta, da se posajeno drevo koj ne poveže in sicer h kolu, katerega se prvega v dno jame zabije, ko je še prazna.

Deveta napaka je ta, da se napravi okolo posajenega debelca hribček, holmček zemlje, katero se še močno pohodi, namesto da bi se okolo njega tako veliko, skledi podobno jamico rahlo napravilo, kakor je jamica visoka.

Ako bi se naši sadjarji ogibali teh napak, neslo bi jim sadjarstvo najlepši dobiček. D. N.

Poučni in zabavni del.

Vodnikova nevesta.

(Češki spisal V. Beneš-Trebizsky. — Poslovenil D. P.)

(Dalje.)

„Vi ste jo izpodili,, oče, to dobro, tiho Voršilko?“ menil je za nekaj časa mladenič. „Niste je imeli tako kaznovati, toda tem bolje njega, zapeljivca“, in pri teh besedah so se mu zasvetile oči kakor dva plamena, in roka segnila je po palici.

„Siromak ne more kaznovati gospodov iz grada, slabo bi se mu godilo; njim je vse dovoljeno. Slišiš, Andrej? Vse, a zato jih tudi pusti. Ne povem ti, kateri je to bil. Ako Bog bistvuje, in jaz trdno verujem, da bistvuje, ta ga sam najbolje kaznuje, gotovo bolje, kakor bi to mogla tvoja roka. Pusti ga, naj dalje greši, a tem bolje občutljivo se kazen bedaka dotekne.

„Kaj to pomaga, oče, vedno potem, a nikdar takoj? Preje ima kaznovati, takoj po zločinstvu, ka bi takov prokletec ne rušil miru med ljudmi, a jih ne onesrečil“, jezil se je Andrej.

„To on, mili dečko, najbolje ve. Dolgo sem to premišljeval; toda k pravemu koncu nisem nikdar prispel.“

„Striček, i padlo Voršilko bi si vzel, ne sramoval bi se je.“

„A v ribarnici bi žnjo ne smel prebivati, ali pa bi se moral jaz preseliti drugam. Jaz, Rokos, ribič kresejnski!“

„Po drugi se ne bodem, stric, oziral; tako kakor njo, ne mogel bi nobene ljubiti.“

„Skusi na njo pozabiti. I jaz se učim pozabljati, a pozabljam. I jaz sem jo ljubil, dečko; toda ne govoriva o tem. — Nikomur nisem več oče, nobene hčeri nimam. Ta je umrla, slišiš, Andrej?“

„Saj jo najdem, in ko se žnjo vrnim, naju blagoslovite Odpustite-li Voršilki?“

„Niti besede več, ne poznaš Rokosa! Kar je kresejnski ribič sklenil, na tem niti lasu ne premeni, ko bi i streha nad njim podirala. — Kaj bi ljudje rekli? — Teh več ne maram, njih sodba me več ne skrbi.“

„Oče, samo spomnite se je . . .“

„Molči, dečko, ne besede več, a ne razburi zaman mojo staro kri. Veruj, ta bi se tako hitro ne pomirila. Mari hočeš, da bi stari oče nekdaj moral slišati, ka si nesrečen postal z njegovim otrokom, ka dvigaš, kar je drug zavrgel. Človek ne more nikdar za sebe samega jamčiti, Andrej!“

„Morete si kaj takega misliti o . . .?“ Toda stari Rokos že ni več Andreja slišal. Pobegnil je ven v burjo. Zopet začelo je v njem vreti. Zatreščil je vrata, da se je stresla vsa ribarnica.

Andrej je odšel, s počasnim korakom stopil je iz ribarnice, vedno se oziraje, ne pokliče ga li ribič nazaj. Toda Rokos stal je na bregu kakor zarit; poslušal je. kar so mu valovi, ki so se pred vetrom podili, pravili, Bili so različni, jeden večji, drugi manjši, ta je izginil, kakor bi trenil, drugi je rasel, kakor bi grozil Rokosu, oni je hitel kakor strela. — — „Tako je na vodi kakor med ljudmi. Nemara mora to včasih tako biti“, govoril je tiho, a skorej pozabil, da je bil Andrej pri njem. Brez lastne volje pogledal je gori po reki. Tam na bregu pojavila se mu je postava, ki se je po vsakem koraku ozirala.

„Pojdi, dečko, pojdi, in ne vrni se! Prvi mrak je to, s katerim so ti ljudje zagrnili mlado življenje. Bog daj, ka bi bil slednji . . .“

Rokos je bil vesel, da je Andrej odšel. Tega trenutka se je bal. Pomiloval je to mlado njegovo srce. —

Andreju je polagoma ribarnica kresejnska ginila izpred očij. Tu je v prvlje zagledal cvetico, ki bi mu mogla izpremeniti življenje v raj, ko je mati umrla, a predno se je vrnil, utrgal mu jo je drug.

Tisti venec je gotovo ona povesila na križ za spomin. Ta, katerega je poslala materi na grob, ovenel je, predno je prišel tja, a kitico, katero mu jo za klobuk pripela, odnesel mu je veter v reko. — „Je-li kdaj zopet vidim? Tako rad bi jo pritisnil na srce, na vse pozabil in vrgel prošlost (minulost) v reko, da daleč z valovi odpluje. Voršilka moja!“

Strašno so vali Ogrini zagrmeli, da se jih je Andrej prestrašil in od reke se odstranil. Vse je prodal doma po žetvi, lep denar skupil, a na krilih letel v Poogrije. — Ko bi nikdar ne šel v ribarnico za Kresejnem! Mogel bi že gniti nekje na pokopališču. Zmrznil bi bil tedaj. — „Imam-li zapeljivca poiskati in ž njim stvar poravnati?“ jezil se je, „našel bi ga, ko bi ga moral iskati do smrti. Saj ni daleč, naj ve, kaj je to, onega okrasti, kateremu ni Bog podelil ne posestva, ne drugih darov.“ Zopet so mu zaplamtele oči, a lice se mu je zalilo s krvjo; toda v tem hipu pojavili se mu je pred očmi pokopališče v gorah, lesen križ in s travo zarasla gomila. Potem je pospešil korak proti vodi . . . Za nekoliko trenutkov je izginil v grmovju.

Rokos se je od teh dob popolnoma ločil od sveta. Živel je le za sebe in ribe v svojem reviru. A kar stoji ribarnica, takšnih časov te še niso imele. I iz drugih delov selile so se sem; vedele so, da se je Rokos postaral, mrež več ne stavi, a da ne hodi več v Libochovice s tovorom na semenj.

Ljudje so polagoma na ribiča pozabili, polagoma so tudi povesti izginile, ki so o njegovi hčeri slule. Nekoč posetil je v ribarnici Rokosa velebni gospod, toda ni dolgo tamkaj ostal.

„Trda je ta glava, trda, kakor iz jekla“, pravil je po cesti starček, ko se je vračal v župnišče. „Toda ne škodilo bi nekoliko takšnih v naših hudih, prognilih časih.“

Dober starček je to bil, ta velebni gospod!

VII.

Bil je sveti večer. Zunaj naletaval je sneg, prvi za te zime. Vsa krajina kazala je belo odejo. Zvečer zažgal je ribič na ognjišču nekoliko tresk. Veselo gorel je plamen in osvetljeval jasno vso sobo.

Žalostno je v njen izgledalo; poznati je bilo, da tu ne vlada ženska roka. Polica bila je pokrita s pajčevino kakor z zastorjem, stene okajene; drugače pa se nič ni izpremenilo. Stara lesena ura nihala je še vedno tako jednolično, kakor pred leti.

Siromašno večerjo imel je Rokos, ribe, kakor vsaki dan — vse leto se je postil, nič drugega ni zavžil. Tudi danes mu Jezušček ničesar ni dal; in vendar mu je to dišalo kakor najbolja postna jed na mizi bogatina. Ves dan ni imel ničesar v ustih, strogo se posti.

Ko se je nasitil, pospravil je ostanke in jih hranil v skrinji; za zajutrek mu bode zadostovalo. Odprl je molitvenik in molil iz njega „na sveti večer.“ In ko je domolil, zaprl je knjigo, glavo uprl v roke, in mislim uzdo popustil. Ta večer, čegar zvezde so tako jasno svetile kakor tedaj nad Betlehemom, mu je dovolj razmotrivanja nudil.

„Saj je to dete, Rokose, tudi revno bilo, a sedaj ga časti ves svet. I ono je trpelo, trnjeva so bila njega pota, in ko je doraslo, hodilo je možko po njih, kakor bi same rožice po njih rasle. On med ljudmi ni poznal razločka, a da poznajo ti, kateri se hvalijo njega nasledniki biti, častilci Jezuščka novorojenčka, to je njih hiba, njih greh. On se takšnih kristjanov sramuje. I ti si dovolj trpel, toda na-nj se spomni in še več bodeš mogel trpeti.“ — —

Teši se, le teši, ti starček, kaj bi ti drugega bilo v tem življenju useha, nego tvoja vera! Blagor tebi, da si jo ohranil čisto, neoskrunjeno, kakor te je mati učila.

„Glej, Rokose“, — nadaljeval je ribič — „to sveto dete danes vsako hišo poseti, vsaj ono je pravično napram sebi, a ko prideš k njemu gori, to tudi pogosti in drugih ti prinese, nego ti jih nudi svet.“ — —

Bilo je precej pozno v noči, nemara ob jednajstih. Nekdo je tiho na okno potrkal — v drugič močneje. Starec je vstal, odprl okno in pogledal ven. Nekaka žena stala je z otrokom v roki ob zidu.

„Oče“, klicala je — „odpustite svoji hčeri.“

„Nimam hčeri, nikomur nisem oče“, odgovoril je temno starec in zopet zaprl okno. Zvunaj oglasil se je

otroški jok, presunljiv, močen. „Tatek, vsaj dekletcu odpustite, to nič ni zakrivilo, sirota. Oče! Opet je potrkalc na okno.

Stari Rokos sedel je pri mizi; ogenj na ognjišču je že ugasnil. Solza po solzi mu je kapala iz očij.

Zopet je šel k oknu, niti pregovoril ni, vzel dete ženi iz naročja in zopet zaprl. Sirotek tresel se je zime in mraza.

„Oče“, klicala je zvunaj žena, a starček ni več odpiral.

„Toraj tebe mi je Jezušček podaril, sprejmem te, dete, plod greha si, toda ti ničesar nisi krivo, samo ako te uživim.

Rokos je zopet razsvetil, prisedel k ognju, pogledal na dete, ki se mu je smehljalo in segalo po njegovih ustih. Solza iz detkovega očesa mu je pokropilo lice, rudeče kot rožice.

„Vsa, kakor je Voršilka bila“, zašepetal je in jo pritisnil k ustom, da je revica zaplakala.

„Moram te, ti črv, rad imeti, a radi tebe tudi materi odpustim.“

Šel je k oknu in ga odprl. „Voršilka“, klical je v noč, toda nikdo ni starcu odgovoril. Samo dete je zajokalo po materi.

V Kresejnem zvonili so k polnočnicam.

„Gotovo je šla v cerkev. I jaz pojdem, sebi privedem dete, tebi pa mater. Moj Bože“, je vzdihnil, nemara ga je vendar navdala misel, da se je pregrešil in hčer prehudo kaznoval.

Vzel je raz postelj blazino, razprostrl po mizi, zavil v njo dete, a sam oblekel prazični, dolgi, temnomodri plašč.

„Toda saj te ne morem samega pustiti“, menil je nakrat. Dete se je smehljalo, zopet stegovalo po njem ročice. Dedek se je pripognil k njemu, poljuboval ga, a lica mu kropil s solzami kakor bi ročice na njih zalival. — —

Nekaka žena hitela je ob Ogri, do Kresejna prikorakala, pa se zopet vrnila, ko je prispela do pokopališča. Ljudje, ki so hodili k polnočnicam videli so jo čisto dobro.

Krasna je bila nocojna noč. Ni bilo dolgo podobne. Bilo je, kakor bi se spremenila v dan. Kakor tedaj, ko so peli angelji v oblakih: „Slava Bogu na višavah, a na zemlji mir ljudem, ki so dobre volje!“

Mesec stal je ravno nad brdom, a novopali sneg lesketal se je v bledi zarji kakor čisto srebro.

„Marina je to! Čujete, kako prepeva? Beda, kdor jo je prvi videl, gotovo ne doživi leta in dneva“, ozvala se je deva ogrnjena z robcem, ki je pokopališču najbliže stala.

Novice.

— **Osebne vesti.** Kancelijski praktikant pri deželnem sodišču v Ljubljani, g. Alojzij Dular, je imenovan kancelistom pri rudniškem uradu v Gradcu. Pri davčnih uradih na Kranjskem so imenovani davčni kontrolorji gg. Dereani, Rudolf Achtschin, Fr. Gregorič, Ant. Krapš in Fran Predalič, ter davčni oficijal Fr. Zupan za davkarje, davčni pristavi gg. Konrad Rozman, Ivan Robik, Fran Uršič, Ernest Sedlak in Vinko Premk za davčne kontrolorje, davčna pristava gg. Iv. Jereb in Ivan Lavrič za davčna oficijala in davčni praktikantje gg. Rudolf Strnad, Rajko, Levstek. Rihard Boltauzer, Ernest Kobler, Makso Zotter, Henrik Kette in Fr. Lunder za davčne pristave. — Nadoskrbnik v Idriji g. Viljem Leithe je povodom njegovega umirovljenja dobil naslov cesarskega svetnika. — Trg. minister je potrdil zopetno izvolitev Iv. Perdana in A. Kleina predsednikom, oziroma podpredsednikom trgovinske zbornice za l. 1899. — Finančni minister je imenoval fin. komisarja v Ljubljani dr. Rud. Rožnika in Avg. Reicha finančnima nadkomisarjima za poslovno okrožje direkcije v Ljubljani. — G. I. Pirjavec v Inomostu je imenovan rač. svetnikom pritamošnjem gozdnem ravnateljstvu. — V pokoj je stopil dež. sodni svetnik in državni pravdnik v Celju g. dr. Jos. Gallé. — Častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje je priznal deželni predsednik Antonu Pernetu v Kamniku in Jeri Aleš, kuharici v Semiču.

— **Promocija.** Dne 14 t. m. je bil na graškem vseučilišču promoviran doktorjem prava g. Josip Dijak, avskultant pri okrožnem sodišču v Celju — Dne 18. t. m. je bil na graškem vseučilišču promoviran gosp. Hubert Souvan c. kr. finančne prokurature v Ljubljani koncipijent, sin veletržca g. Fr. Ks. Souvana doktorjem prava. — Dne 18. t. m. je bil na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem zdravilstva g. Ivan Milavec iz Planine na Notranjskem. — Dne 15. t. m. je bil na graškem vseučilišču promoviran doktorjem zdravilstva gospod Rado Frlan. Čestitamo!

— **Zahvalo papeževo deželnemu zboru Kranjskemu.** Presvitli knez in škof je dobil dne 16. marca nastopno brzojavko iz Rima: „Sveti Oče je želje in voščila deželnega zbora za Kranjsko preradostne duše sprejel; da pa posvedoči svojo dobrohotnost, podeljuje vsem pojedinim članom zbora prav iz srca apostolski blagoslov.

— **Novo gasilno društvo** so ustanovili v Senčurju pri Kranju. Pravila so že predložili vladi v potrjenje.

— **V Tržiču** je ustanovilo „Podporno društvo izučenih čevljarskih pomočnikov“ katerega pravila je vlada že potrdila.

— **Podpora.** Poljedelsko ministerstvo je občini Šmarije pod Ljubljano za vodovod dovolilo 4100 gld. podpore.

— **Kanonično obiskovanje in birma v ljubljanski škofiji** bo nedaljo 23. aprila v Postojni, 25. aprila v Slavini, 26. aprrila v Hrenovicah, 27. v Senožečah, 28. v Vremah, 29. na Suhoriju, 30. na Nadajnem Selu, 1. maja na Premu, 2. v Trnovem pri Ilirski Bistrici, 4. v Knežaku. Nadalje bo birma v ljubljanski okolici: 13. maja v Sostrem, 14. v Polju, 15. pri sv. Jakobu ob Savi, 16. na Črnučah, 17. na Ježici, 18. v Šmartnem pod Šmarno Goro, 19. v Preski, 20. na Sori, 24. pri sv. Katarini, 25. na Brezovici, 26. v Rudniku, 27. v Želimjah.

— **Razveljavljen mandat.** Tržaško namestništvo je sistiralo sklep občinskega sveta v Trstu, s katerim je bil razveljavljen mandat občinskega svetnika in deželnega poslanca Nabrgoja.

— **Ljubljanska realka.** O razmerah na ljubljanski realki, o katerih govorimo o uvodnem članku, govoril bo v

deželnem zboru župan Hribar in sicer pri razpravi o realčnem zakonu.

— **Postulati štajerskih Nemcev.** Dne 20. t. m. so se snideli v Gradcu zaupni možje nemških strank na Štajerskem, da formulirajo zahteve štajerskih Nemcev.

— **Zmaga v Dragi.** Slovenci so pri občinskih volitvah v Dragi dosegli sijajno zmago Vzlic strastni agitaciji so Nemci tako grdo propadli, da nimajo niti jednega zastopnika v občinskem odboru. Značilno je, daso dobili v domači občini le 16 glasov, slovenska stranka pa 40 glasov. Volitev je vodil gospod Prakomarovič iz Kočovja in postopal jako pravično in nepristransko.

— **Okrajna bolniška blagajna v Novemmestu** je imela dne 12. t. m. svoj občni zbor, na katerem je g. Malovič opozorjal, da je blagajna okrajnemu glavarstvu vedno slovensko dopisovala, dočim glavarstvo nemško odgovarja ter je predlagal, naj se glavarstvo prosi, naj v bodoče odpisuje blagajni slovensko, ta pa naj na nemške dopise več ne odgovarja.

— **Za vinorejsko šolo v Ljutomeru** pošiljajo mnoge občine v okolici prošnje na deželni zbor Štajerski. Taka šola bi bila za ljutomerski, radgonski in ormoški okraj velike koristi.

— **V Št. Ilju** v slovenskih goricah so nedavno slovenski rodoljubi ustanovili hranilnico in posojilnico, kar jako jezi ondotne nemškutarje. Kakor se čuje, hočejo nasprotniki osnovati proti — zavod.

— **Vseslovenska delavska slavnost,** ki se je lani vsled smrti cesarice morala odložiti, vršila se bode, kakor smo že naznanili, dne 28. maja. Dolžnost vseh prijateljev slovenskega delavstva je, pričeti delo z vsemi silami, da bode 28. maja sijajen praznik žuljavih rok. Na noge vsa društva, ki ste že naznanila svojo udeležbo; čas je še. da število udeležencev podvojite! Pripravljalni odbor je te dni doslej oglašenim društvom poslal pozivnice, na oslale se pa še posebej obrne. Prosimo hitrega in točnega odgovora. Radostna vest je pripravljalenemu odboru prišla iz zlate Prage. Hratje Čehi pošljejo na slavnost deputacije svojih delavskih društev z mnogobrojnimi zastavami. Da se prva vseslovenska delavska slavnost častno izvrši, nadeja se odbor pomoči od vseh Slovencev, ki vedó delu „slavo, čast“. Delavci in njihovi prijatelji, pričnite takoj po vseh krajih domovine akcijo za impoznatno udeležbo, pričnite takoj z najžilavejšo agitacijo. O gibanju obveščajte pripravljalni odbor. Vsi dopisi naj se pošiljajo na č. g. Luko Smolnikarja, stolnega vikarija v Ljubljani. — Pripravljalni odbor.

— **Deželni zbor istrski** bode, kakor se poroča letos zboroval v Kopru. Dne 17. t. m. je prišel v Koper deželni glavar Campitelli ter naznanil županu, da hoče vlada sklicati deželni zbor v Koper. Zadnje zasedanje se je, kakor znano, vršilo v Pulju.

— **Volitev v Istri.** Dne 15. t. m se je vršila dopolnilna volitev v isterski deželni zbor za mesta Pazin. Zalinj in Plomiku. Izvoljen je italijanski kandidat dr. Constantini s 155 glasovi; hrvatski kandidat dr. Šrme Kurelić je dobil 140 glasov. Italijanska trdnjava ni še padla, toda maje se in moralno so zmagali Hrvatje.

— **Občni zbor katoliškega političnega društva** se je vršil minoli četrtek. Predsedoval mu je kanonik Kalan Društveni tajnik V. Schweitzer je poročal o delovanji društva. in blagajnika, prof. dr. Janežič o društvenem imetju. Potem sta sledila govora vodja posl. Povše-ta in posl. dr. Krek-a. — V odbor so bili za tekoče leto izvoljeni gg.: Anton Belec, župan iz Št. Vida; dr. J. Brejc, odvetniški kandidat; prof. dr. I. Janežič; kanonik Kalan; prof. dr Krek; posl. dr. Fr. Papež; vodja Fr. Povše; odvetnik dr. Ivan Šusteršič; odvetniški kandidat V. Schweitzer; državni poslanec Vencajz; kot namestnika pa gg. Ivan Kregar in dr. Aleš Ušeničnik.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali: C. g. Andrej Podhostnik, župnik v Dramljah, 10 gld. — Slavna hranilnica in posojilnica v Metliki po č. g. kapelanu Jos. Novaku 5 gld. — Slavna slovenska posojilnica v Št. Jerneju na Dolenjskem 5 gld. — Slavna posojilnica v Radovljici 10 gld. — Ženska podružnica v Trstu po gdč, Milki Mankočevi 78 gld. 97 kr. — Č. g. Fran Korošec, nadžupnik na Slatini, 10 gld. 73 kr, katere so zložili prijatelji na veselici katol. polit. društva na Slatini. — Č g. kapelan Anton Srabočan nabral o priliki ustanovitve „Delavskega društva“ v Laporju pri Slov. Bistrici 7 gld 47 kr. — Slavna posojilnica v Brežicah 10 gld. — Podružnica za Slov. Gradec in okolico 12 gld. 60 kr. — Izvenakad. podružnica v Gradcu po g. Fr. Hrašovcu 4 gld. Slavna „Kmetska posojilnica“ na Vrhniki 30 gld. — Slavna posojilnica v Mariboru 100 gld. g. Peter Sirc, učitelj v Mengšu iz nabiralnika 3 gld. 50 kr. — Ženska podružniea v Krškem po gospej Mariji Pfeifer 21 gld. 50 kr. — Od biljardnega kluba v Radečah 6 gld.; nabiralec g. V. Krissel želi, da bi tudi drugi zabavni klubi spominjali se družbe sv. Cirila in Metoda. — Ormoška ženska podružnira 22 gld. 80 kr. — G. deželnega sodišča pristav dr. Fran Poček v Ljubljani 1 gld. — Družbeni skupiček za pomorančo gospice Tilke Vilmajerjeve v družbi v „Narodnem domu“ v Celju 5 gld. — Prisrčno zahvalo vsem darovalcem in nabiralcem.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani,

— **Deseti izkaz prispevkov za cesarjev spomenik v Ljubljani.** Darovali so nadalje občine: Žalina 20 gld., Zgornje Vreme 15 gld., Dolenjavas pri Ribnici 20 gld, Hotedršica 20 gld., Žužemperk 25 gld., gosp. dr. Fran Kogoj, v Kranjski gori 31 gld. (nabranih pri slavljenji odlikovanja župena Budinka); končno občini Cerkno na Goriškem in Radeče pri Zidanem mostu vsaka po 20 gld.

— **Zavod za gluhoneme.** V III. seji dež. zbora dne 17. t. m. je dež. predsednik baron Hein naznanil, da se začne še letos zgradba zavoda za gluhoneme v Ljubljani.

— **V Gorico** jn prišla zdravit se znana češka pisateljica in prijateljica Slovencev gospa Gabrijela Preissova.

— **Deželni zbor kranjski.** II. seja je bila dne 14. t. m. Deželni glavar pl. Detela se je spominjal umrle nadvojvodinje Marije Imakulate in je predlagal, naj se posredovanjem ljubljanskega knezoškofa izrazi papežu radost dežele kranjske na njegovem ozdravljenju, kateri predlog je bil sprejet. Pri tej priliki je glavar tudi naznanil, da sprejme cesar deputacijo dež. zbora, katera mu predloži prošnjo za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. Čas sprejema še ni določen. Po poročilu posl. Murnika je bila odobrena izvolitev Antona Ulma dež. poslancem za kurije veleposestnikov namesto grofa Ervina Auersperga, Na mesto posl. Luckmanna je bil izvoljen posl. Ulm v upravni odsek. — Pri III. seji deželnega zbora je predsedoval dež glavarja namestnik baron Lichtenberg, ki je prečital papeževo zahvalo dež. zboru kranjskemu, Posl. Šubic in tovariši so stavili nujno predlog, odposlati prošnjo na vodstvo drž. železnic, naj prične takozvani potresni vlak s 1. aprilom voziti ter naj se ohrani tudi v zimskem času. Predlog je bil soglasno vsprejet. — Po nasvetu fin. odseka sklenil je dež. zoor, naj se polagoma vseh sodnih okrajih nastavijo živinozdravniki. Po Kranjskem imamo sedaj le na okrajnih glavarstvih c. kr. živinozdravnika, ki ima za celi politični okraj izvrševati posel. Ker so marsikateri okraji jako veliki in vsled gorate lege zelo razprostrti, imajo drugi okraji prav malo od živinozdravnika, nameščenega pri okrajnem glavarstvu. Potem takem bilo bi v deželi namestili 19 živinozdravnikov. Deželni odbor izraža mnenje, da se slično kakor na Štajerskem polagoma ustanovljajo mesta živinozdravnikov subvencijoniranih od dežele in od dotičnih občin oziroma okraja. Ker je zato največja in najnujnejša potreba, naj se najpreje nadomesti živinozdravnik. Dež. odbor nasvetuje, da se podeli podpora plači živinozdravnika pod pogojem, da k plači prispevajo tudi občine dotičnega okraja. Zbor je pritrdil načelom,

izraženim in nasvetovanim od dež. odbora, ter dovolil kredita 2000 gld., da se okrajem, ki se zglase na živinozdravnika in se zavežejo vsaj tretjino troškov prevzeti, zagotovi deželna podpora 400 gld., tako da bi dotični živinozdravnik imel 600 gld. plače. Deželni zbor naročil je ob jednem dež odboru, da takoj dožene z okraji, osobito s tistimi, ki so živinozdravnika najbolj potrebni, kakor Metlika, Mokronog, koliko bodo hoteli prispevati k plači živinozdravnika, ter da se potem službe razpišejo. Predlog gospoda poročevalca grofa Barbota je bil vsprejet. 1500 gld. se dovoli za nakup slik in skiz umetnikov bratov Šubicev. Dež. kulturni zaklad: Pokritje za l. 1897 je zneslo 6928 gld. 50 kr., potrebščina pa 4993 gld. 20 kr, torej preostanka 1935 gld 30 kr. Mej drugimi je dež. odbor izdal za šolske vrte 340 gld. za sadne in gozdne drevesnice 170 gld. 75 kr. Za trtnice 3769 gld. 87 kr., za pokončavanje hroščev 862 gld, za bakreni vitriol 381 gld. 68 kr. itd. Lovskih listov so politična oblastva l. 1897 izdala 874 po 3 gld., lovskim paznikom pa brezplačno 1064. Za l. 1899 se potrebščina tega zaklada proračuna na 5920 gld.

— **Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko** izšel je sešitek 1. l. IX Vsebina: Fridolin Kavčič: Znameniti Slovenci. A. Koblar: Iz kronike krškega mesta. P. pl. Radics: Kranjski dijaki na nemških vseučiliščih v XVI. in XVII. veku. Simon Rutar: Rimska cesta „Aquileia — Siscia". Mali zapiski. S. Rutar: Prazgodovinske izkopine na Dolenjskem. Mat. Sila: Od kod ime Tomaj? I. Vrhovnik: K životopisu slovenskega pisatelja Jurija Gollmayra. Slovenski napisi na stari cerkveni umetnini. Slovstvo

Umrl je dne 5. t. m. v Dramljah na Štajerskem ondotni mnogoletni in neumorni nadučitelj g Bogomir Malenšek. Dva dni poprej je bil na smrtni postelji slovesno dekoriran z zlatim zaslužnim križcem.

— **Pogorel je** minuli petek posestnik Miha Horvat pri Kozjem ob cestah proti Pilštajnu, ostala je le hiša, zgorelo je pa tudi 17 prašičev.

— **Ogenj v gozdu.** Minoli torek, dne 14. t. m. se je vsled iskre iz železnične lokomotive blizu trboveljske postaje vnel ogenj v gozdu, ki je provzročil trem posestnikom do 1000 gld. škode. Šele po preteku šestih ur se je prebivalcem, keterim je prišlo na pomoč 100 trboveljskih delavcev, posrečilo zadušiti ogenj. — Tudi na Šmarni gori je gorelo dne 16. marca popoludne do pozno v noč.

— **Tatvina.** V pretečenem tednu so neznani lopovi vlomili v hišo Urše Sikovič v Streharjih in odnesli okoli 50 gld. denarja, srebrno cilinder-remontoar uro z nikelnasto pancerverižico, zlate vhane v podobi grozdja, zlate vhane (murčke) dve zlati broži, srebrno brošo, katera je imela na sredi vdelano modro rožico, dve zlati ovratni verižici s križcem in medajlonom, zlato verižico za žensko uro, srebrno pozlačeno verižico, dva zlata prstana z rudečim in belim kamnom, srebrno zapestnico, 6 gnjat, 20 litrov žganja („grenkega"), 25 „kratkih" smodk, 25 smodk po $1^1/_2$ kr. in šestlitersko steklenico. Vsa škoda znaša okoli 240 gld. Lopovi, katerih je moralo biti več, so z rovnico zlomili železni paš na oknu in tako potem skoz okno prišli v sobo, kjer so bile navedene reči. V sobi ni nihče spal.

— **Nesreče.** Iz Bohinja se poroča: Minoli teden so našli v sirarnici pri stari Fužini mrtvega sirarja Lovro Šolarja. Občespoštovan pošten fant je zakuril spodaj dve peči, da bi delal sir. Ker prostor ni bil odprt, se je razvila ogljenčeva kislina (?) in ga omamila. Ko je vzdignil hleb sira, je omahnil, padel znak in umrl okoli treh popoldne. Našli so ga še le zvečer, ko so prinesli mleko v sirarnico. Roke je imel razprostrte, kot da bi se hotel z zadnjimi spraviti k vratom. Star je bil 27 let. — Dne 16. t. m. je po noči v mlinu v grajščini v Kostanjevici zgorel mlinar Fr. Hodnik, oče treh nedoraslih otrok. Kako se mu je pripetila nesreča, se ne ve. Najbrže se je udaril, potem padel nezavesten na petrolejsko svetilnico, nad katero mu je zgorel ves zgornji del trupla. Žena njegova dobila ga je že mrtvega.

— **Samomor.** V Trstu v ulici Santa Tecla se je zastrupila Ana Kozin, doma iz Ljubljane, ki je živela z nekim Andrejom Peterlinom.

— **Poskušen samomor.** Preteklo nedeljo se je v Celju mej predstavo v gledališču ustrelila nemška igralka Lola Ranzolla. Zadela se je v prsa. Težko ranjeno so jo odnesli v bolnico. Vzrok poskušenega samomora je baje nesrečna ljubezen.

— **V Ameriko.** V zadnjem času je število izseljencev v Ameriko močno narastlo. Posebno iz Dolenskega se ljudje izseljujejo v Ameriko. Brezvestni agentje zapeljujejo ljudi, da gredo z doma brez potnega lista Agent Silvio Nodari v Vidmu (Udine) na Laškem ljudi po tiskanem pouku uči, kako se morejo vesti, če nimajo potnega lista, da ne pridejo ljubljanski policiji v roke. To store tudi drugi agentje, ki nimajo pravice v Avstriji, izdajati vozne listke za vožno v Ameriko. Ljudje verujejo agentom, ki imajo potem sitnosti, in jih navadno vstavi žandarmerija in morebiti še zapre in pošlje domov. Agentje obetajo ljudem jako cene in kratke vožnje, a navadno se potem tisti, ki njim verujejo opeharijo in se kesajo, ko je že prepozno, da so agentom šli na limanice. Zato naj ljudje nikar zaupajo agentom, kakošni so Nodari, Strasser v Inomostu, Bomel v Baselu in Missler v Bremenu, kateri nimajo v Avstriji pravice, ljudi izseljevati v Ameriko, in jih ni avstrijska vlada v to koncesijonirala. Na Kranjskem imati tako koncesijo le družbi „Red-Star-Linie" in „Norddeutscher Lloyd", kateri imati tudi zastopnika v Ljubljani. Vsi drugi agentje nepostavno pospešujejo izseljevanje. Poročalo se je nam, da mnogo izseljencev sedaj vstopi v vlak v Zalogu, v Borovnici, na Rakeku in v Št. Petru, kakor tudi v Vižmarjih in v Medvodah. Na Rakek se baje kar na vozovih pripeljejo iz Dolenjskega. Mnogo jih pa tudi odpotuje iz Krškega v Zagreb, kjer je baje Misslerjeva agentura. Ako bi na teh postajah bil teko stroga kontrola, ko je na ljubljanskem južnem kolodvoru, bi ne bilo mogoče, da bi se toliko mladeničev, ki še niso dopolnili vojaška leta, izselilo brez potnih listov v Ameriko.

— **Spoštuj očeta in mater.** Te dni so postavili na pokopališču v Debrecinu spomenik, ki je v svarilo vsakemu, kdor četrte zapovedi božje ne spolnuje. Napis se glasi: Tu počivajo v Gospodu: Josip Moritz starejši, umrl je star 62 let. Lastni sin ga je ustrelil. Franc Josip Moritz ml., umrl je v ječi v starosti 27 let Josipina Moritz starejša umrla je 47 let stara, ustrelila jo je hči. Elizabeta Moritz; svoje življenje je končala stara 17 let. Sin, ki je ustrelil očeta, umrje v ječi, hči, ki je mater umorila, umrje po samomoru. Četrta zapoved božja še velja.

— **Razžalitev katoliške cerkve.** Minulo leto je „Marburger Zeitung" ponatisnila iz „Bozener-Zeitung" strasten članek proti katoliški cerkvi. Državno pravdništvo v Bolcanu je tožilo oba urednika imenovanih listov, H. Kordona in E. Ulricha zaradi razžalitve priznane cerkve. V torek sta bila pred porotnim sodiščem v Bolcanu obsojena vsak na tri mesece zapora.

— **Opustitev opernih predstav.** Listi poročajo, da v bodoče opuste operne predstave v zagrebškem gledališču. Vzrok je primankljaj, ki znaša 40.000 gld Vlada je naročila intendanci zagrebškega gledališča, naj odpove opernemu osobju.

— **Podpora justičnemu osobju.** V proračun za tekoče leto je 950.000 gld., ki so namenjeni kot izredne podpore državnim uslužbencem. Za justično osobje v območju graškega nadsodišča je določenih 15.220 gld., ki so bodo še pred prazniki razdelili avskultantom, praktikantom, sodnim slugam, paznikom itd.

— **Pomnožitev trafik.** Vlada hoče pomnožiti število tobačnih trafik, in sicer se bode ozirala v prvi vrsti na za-

puščence ponesrečenih delavcev in uslužbencev pri državnih podjetjih ter v službi ponesrečenih vojakov. Trafike bodo po možnosti dobivale tudi prodajalke v trafikah, ako so že 20 let opravljale ta posel.

Št. 9320.

Razglas.

V smislu deželnega zakona s 17. dne junija 1870., št. 21. dež. zak., o varstvu zemljiških pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih mrčesov, naročam vsem posestnikom uživalcem in najemnikom zemljišč v ozemlji mestne občine ljubljanske, da jim je

do 15. aprila letos

svoje sadno in lepšalno drevje, grmovje, seči, lesene vrtne plotove in hišne stene na vrtih, na polji in na travnikih očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajcev in zapredkov (ličin) in sežgati ali kakor si bodi pokončati nabrana gosenčna gnjezda in jajca.

Prav tako je gosenice, ako se spomladi pokažejo na drevji, grmovji in rastljinji, kakor tudi zapredke pokončati **kakor hitro mogoče** o nadalje **do 15. maja letos.**

Kedar se drevesa, ki so jih napadle gosenice, posekajo, a kedar se veje, ki so je napadle gosenice, odsekajo, tedaj se taka drevesa oziroma take veje ne smejo pustiti v tem stanu ležati, ampak morajo se, ali gosenice obrati od njih ali pa drevesa in veje takoj sežgati.

Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega sadnega in lepšalnega drevja, lepšalnih grmov in drevorednih dreves, potem od drevja ob gozdnih robeh v istih primerljajih, kjer je tega treba zaradi bližine, vsak dan, zlasti v zaranih urah otresati in pokončevati, ali obračati kmetijstvu na korist.

Na polji se morajo črvi (podjedi, ogorci pri oranji ali kopanji zemlje precej za plugom, motiko ali lopato pobirati in koj pokončati.

Če se bode kdo obotavljal gori navedena opravila izvršiti do določenega časa, jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove troške, vrhu tega pa se mu bode naložila na korist občinske blagajnice globa od 1 do 10 goldinarjev, in če bi se to ponovilo, do 20 goldinarjev; kdor bi ne mogel plačati globe, bode kaznovan s zaporom od 12 ur do 4 dni.

V Ljubljani dne 8. marca 1899.

Župan

Ivan Hribar l. r.

Razpošiljava sukna samo zasebnikom.

En odrezek 3·10 *m* dolg zadostno za 1 moško obleko stane samo	gld. 2·80	iz dobre	pristne ovčje volne
	» 3·10	» »	
	» 4·80	» »	
	» 7·50	» fine	
	» 8·70	» »	
	» 10·50	» finejše	
	» 12·40	» angleške	
	» 13·95	» grebenčeste	

En odrezek za črno salonsko obleko fl. 10·—

Blago za vrhnje sukne od 3 gld. 25 kr meter in višje; loden v mičnih barvah 1 odrezek 6 gld. — 1 odrezek 9 gld. 95 kr. — peruvien in dosking, blago za državne in železniške uradnike in sodnijske talarje, najfinejše grebenčasto in ševejot blago, kakor blago za finančne in žandarmerijske uniforme itd., razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih Pozor! P. n. občinstvo so opozori, da se blago veliko ceneje dobi, ako se **naravnost** od nas naroči, kakor pa pri kupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez prebitka katerega rabata. (5)

Važno za kmetijstvo!

Redilna in hranilna štupa za

prašiče.

Najboljše redilno in dijetetično sredstvo za prašiče. Za notranjo rabo, služi v tvorbo mesa in tolšče. — 1 zamotek 25 kr., 5 zamotkov **samo** 1 gld. (5—1)

Varstvena znamka.

Redilna štupa za

živino

Varstvena znamka.

za notranjo rabo pri **kravah** in **konjih.** Rabi se skoraj **50 let** z najboljšim uspehom, če živina neče žreti in da se zboljša mleko. — 1 zamotek z navodom o uporabi 50 kr., 5 zamotkov samo 2 gld.

Redilna in hranilna štupa za

kuretnino.

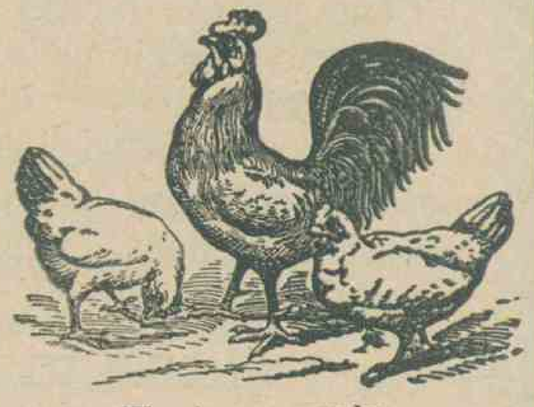

Najboljše zavarovano, redilno in dijetetično sredstvo za notranjo rabo, pospešuje tvorbo jajc. Za **kure, purane, gosi, race** itd. — 1 zamotek 25 kr., 5 zamotkov **samo** 1 gld.

Dobiva se

v lekarni Trnkóczy v Ljubljani,

Kranjsko.

Varstvena znamka.

Pismena ali pa z dopisnico za 2 kr. pod gorenjim naslovom vposlana naročila se najlože in najceneje izvršujejo po pošti. V tem slučaji se prosi natančnega naslova sprejemalčevega (ime, kraj, hišna številka, zadnja pošta in dežela).

Loterijske srečke

V Brnu dne 22. marcija t. l.: 71, 25, 88, 74, 20.
Na Dunaji dne 18. marcija t. l.: 18, 17, 22, 67, 31.
V Gradci dne 18. marcija t. l.: 1, 29, 60, 32, 13.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 15. marcija 1898. Pšenica 10 gld. — kr., rž 8 gld. 10 kr., ječmen 7 gld. 80 kr., oves 6 gld. 50 kr., ajda 8 gld. 50 kr., proso 9 gld. — kr., turšica 5 gld. 60 kr., leča 12 gld. — kr., grah 10 gld. — kr., fižol 11 gld. 50 kr. Vse cene veljajo za 100 kilog.)

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12

se priporoča sl. občinstvu v zvršitev vsih tiskarskih del, kot: **knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila** (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani **litografiška dela v eni ali večih barvah.**

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo **knjig za mladino** ter razne **muzikalije.**

Cenik se pošlje zastonj in poštnine prosto.

Zahvale!

Spoštovani gospod!

Zahvaljam Vas, da sté mi poslali tako izvrstno zdravilo proti kašlju in prsni bolezni. Porabil sem jedno steklenico trpotćevega soka, kašelj in prsna bolezen mi je skoro prenehala. Pošljite mi takoj še tri steklenice Vašega izvrstnega trpotćevega soka, a zraven še tudi 2 zavitka čaja proti kašlju. Z velespoštovanjem

Vaš hvaležni
JAKOB SUPPAN.

V Divači, 19. oktobra 1897.

Trpotčev sok (Spitzwegerich Saft), kateri deluje tako izvrstno proti kašlju, prsnim boječinam, hripavati, težkemu dihanju pa tudi za stare bolezni, dobiva se vedno svež v lekarni pri Zrinjskem, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Naj pazi vsakdo na varnostno znamka, ker samo tisti trpotčev sok je iz moje lekarne, ki ima na steklenici sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega, hrvatskega bana.

Cena steklenici trpotčevega soka s točnim navodilom je 75 kr.

Razven trpotčevega soka je dobro rabiti proti kašlju tudi planinski čaj.

Cena jednega zavitka planinskega čaja proti kašlju je s točno pošiljatvijo 35 kr.

Oboje se pošilja vsak dan po poštnem povzetju. Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček še 20 kr.

Lekarna pri Zrinjskem
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Cénjeni gospod lekârnik!

Pred kratkim časom sem naročil od Vas jedno stéklenico krepilnih švedskih kapljie, naredile so meni in mojim znancem tako dobro, da Vas moram za to dobro zdravilo nájtopleje zahvaliti. Blagovolite mi za moje znance še tri steklenice po 80 kr. po poštnem povzetju poslati.

S spoštovanjem
VID ZANIĆ.

Modruš, dne 26. maja 1898.

Prave krepilne švedske kapljice delujejo izvrstno proti vsem želodčnim bolečinam, popravljajo prebavljenje, čistijo kri, krepijo želodec. Po teh kapljicah izginejo vse želodčne in črevesne bolezni, a dobi se dober apetit

Paziti je treba na varnostno znamko, ker samo tiste švedške kapljice so iz moje lekarne, ki imajo na steklenici sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega, hrvatskega bana.

Cena jedne steklenice krepilnih švedskih kapljic s točnim navodilom je 80 kr.

Pošilja se vsak dan po poštnem povzetju.

Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček 20 krajcarjev.

Lekarna k Zrinjskemu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Naročila, katere znašajo 5 gld. in več, se pošiljajo poštnine prosto.

Zelo spoštovani gospod!

Moja žena je ležala tri mesce vsled trganja in bolečin v kosteh. Precej, ko je začela rabiti Vaše »mazilo proti kostnim bolečinam« je vstala že ćez tri dni, in danes hvala Bogu, hodi. Zahvaljajoč se Vam za to izvanredno mazilo ostajam

pokoren sluga
Bartol Lisički.
Strmec pri Stulici, 22. aprila 1898.

Mazilo proti kostnim bolečinam (Fluid) je prav dobro zdravilo proti trganju in zbodanju v kosteh, protinu, bolečinam v križu, proti prehlajenju, pri prepihu i. t. d. Mazilo krepi oslabele žile in krepi stare ljudi, ki trpijo slabost na nogah.

Vsaka steklenica mora imeti varnostno znamko t. j. sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega hrvatskega bana, ker samo tisto mazilo je iz moje lekarne, ki nosi to varnostno znamko na steklenici.

Cena jedne steklenice mazila proti kostnim bolečinam s točnim navodilom je 75 kr.

Pošilja se vsak dan po poštnem povzetju.

Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček še 20 kr.

Lekarna pri Zrinjskem
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — **Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.**